כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות נג.

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

גליון הש"ס

מוסף רש"י

רבינו גרשום

עין משפט נר מצוה

שיטה מקובצת

[1] זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ליה מצוה לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לעכב אמר ליה לעכב נמי כתיב [2] לא תאפה חמץ אלא מצה מתקיף לה רב חסדא ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור שיאור דמאן [3] אי דר"מ לר' יהודה מצה מעליא היא אי דרבי יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה חמץ הוא אלא דר' יהודה לר' יהודה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט חלוט מאי ניהו [4] רביכה אי דאיכא רביכה כתיב בה רביכה והא לא כתיב בה רביכה ואימא דכתיב בה רביכה מצוה ברביכה ודלא כתיב בה רביכה אי בעי רביכה לייתי אי בעי מצה לייתי מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא אלא מגלן כדתניא כל מצוה תלמוד לומר תהיה הכתוב קבעה חובה בעא מינה ר' פרידא מר' אמי מגין [5] לכל המנחות שנילושות בפושרין [6] ומשמרן שלא יחמיצו גלמדנה מפסח דכתיב [7] ושמרתם את המצות אמר ליה בגופה כתיב [8] מצה תהיה החייה והא אפיקתיה לעכב אם כן ליכתוב קרא מצה היא מאי תהיה שמעת מינה תרתי אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולם דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא אמר [9] מאי כולי האי אי בר אוריין הוא יאי [10] אי בר אוריין ובר אבהן יאי [11] ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה אמרו ליה בר אוריין הוא אמר להו ליעול וליתי חזייה דהוה עבירא דעתיה פתח ואמר [5] אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם החזק לי טובה שהודעתיך בעולם אמר לה טובתי בל עליך אני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם שנאמר [6] לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם כיון דשמעיה דקאמר אדיר פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים יבא אדיר זה הקדוש ברוך הוא דכתיב [7] אדיר במרום ה' ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי בם מאדירים אלו המצרים דכתיב [8] צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו מים שנא' מקולות מים רבים אדירים משברי ים יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב [9] וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה' בן לחמי תודה ושמי הלחם אם לא וקשיא מהכא דחולין דמשמע דלכולי עלמא חשיבה חמץ ושמא אפי' לרבנן לא למרינן אלא לכתחילה לתין מחמיצין אי נמי לכולי עלמא אין מחמיצין בחמץ נוקשה לכתחילה אלא רבי חנינא בן גמליאל קסבר דחמץ גמור הוא:

תוס"ל תהיה הכתוב קבעה חובה. הא דדרשינן בפ' החולץ (יבמות דף מ.) מצות תאכל במקום קדוש תנא ביה קרא לעכב דאינו אוכלה מצוה אף על גב דמצה היא הכא לעכב לא הוי כמו שנה [10] הכתוב לעכב בעלמא דמהתם לא נפקא לן אלא מתהיה הכא ועוד הכא משמע התם דמחד מצה לא ממעטינן חלוט דחלוט מצה הוא ומדכתיב תרתי ממעטו ליה ואם כן אימא למצוה והא דמשמע הכא דאי לאו תהיה הוה אמינא אי בעי רבוכה לייתי אי בעי מצה לייתי לאו לכתחילה דהא ממעטו חלוט למצוה [11] כן

[12] זאת תורת המנחה. תימה אמאי לא מייתי קרא דמנחתין [דף נה ע"א] כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ דייל דאי דאהיא הוי אמינא לא תעשה חמץ אבל שלוק וחלוט ליה לן בה להני מייתי קרא דכתיב בה בהדיא מצות תאכל במקום קדוש. תוס' אחרות ועיין תוס' דף עב ע"ב: [1] ניהו. רבוכה אי דאתי רבוכה כתיב בה רבוכה אי דליתא רבוכה הא [לא] כתיב בה רבוכה ואימא דכתיב בה רבוכה מצוה ברבוכה ודלא כתיב בה רבוכה אי בעי רבוכה: [2] ומשמרן שלא יחמיצו. אע"ג דמייתי קרא במתני' לפוסלן חמץ מ"מ אצטריך הכא קרא לשמירה: [3] אמר להו: [4] מצה מעליא היא. דקתני התם שאור ישרף והאוכלו פטור ואיהו שאור בקרני חגבים דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר האוכלו חייב כרת אלא איהו שאור כל שהכסיפו פניו בו' ותניא בברייתא בגמרא ר' מאיר אומר שאור ישרף והאוכלו באבעבעים אלמא מדפסל ר' יהודה אפי' בקרני חגבים מכלל דהכסיפו פניו מצה בעלייתא היא: [5] חמץ מעליא הוא. מדמחייב עליו כרת: הס"ד ואח"כ מה"ד אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה. דקתני האוכלו בארבעים חמץ הוא: [6] מעליא הוא. אי דר' יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליו חמץ הוא: [7] לר' יהודה: הס"ד ואח"כ מה"ד ואימא לא תאפה. דבתנור אסור לאפות חמץ אבל עושה אותו חלוט ועשהו חמץ: [8] אי דאתי: [9] בענין הס"ד ואח"כ מ"ה דאפסולי לא מפסלי ואכתי לעכב מגלן: [10] ומשמרן. אותן שלא יחמיצו כלומר: [11] תורה הוא: הס"ד ואח"כ מה"ד יאי הרי: [12] אמר לה: [13] קראי סמיכי: [14] הוא שהיה לו לפרש: [15] אי דר' מאיר יתיבה אלא נמחק: [16] מדלקי עליה חמץ הוא. תימה אדרבה מדלא מתייב עליה כרת לאו חמץ הוא דייל נהי דחמץ מעליא לא הוי מ"מ חמץ נוקשה מיהא הוי ואית ובהרי [17] נבין פסח דמצריכין קרא דכל מחמצת לא האכלו לדבות חסץ נוקשה דייל דה"נ [שסא] שום רבויא כתיב ביה: תוס' אחרות: [18] הכתוב לעכב. דייל לעכב דהתם לאו דוקא הוא שהרי כיון דמסיק לעולם מצה מאי עיכובא שייך למעטא אלא ודאי מחר מצה לא שמענין מעוט דחלוט ואפי' למצה דהא לא נפיק מכלל מצה וארצטריך קרא מצה חנינא למעט דלמצות לא יהא חלוט ואכתי לא שמענין לעכב והכא ממעט ליה מתהיה לעכב ועוד אומר ר"י דהתם הוי ממש לעכב מיהו התם איירי בנקמצת לאחר אפיה כגון מנחת מאפה מחבת מרחשת ולא הובר חלק גבוה בשעת אפיה אבל במנחות הנקמצות כשהם סולת שהובר חלק גבוה הוי אמינא דשום אינו נוהר בחלקו להני איצטריך תהיה לעכב שיריים שלא לאפות חמץ. תו"ה:

[13] זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ליה מצוה לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לעכב אמר ליה לעכב נמי כתיב [14] לא תאפה חמץ אלא מצה מתקיף לה רב חסדא ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור שיאור דמאן [15] אי דר"מ לר' יהודה מצה מעליא היא אי דרבי יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה חמץ הוא אלא דר' יהודה לר' יהודה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט חלוט מאי ניהו [16] רביכה אי דאיכא רביכה כתיב בה רביכה והא לא כתיב בה רביכה ואימא דכתיב בה רביכה מצוה ברביכה ודלא כתיב בה רביכה אי בעי רביכה לייתי אי בעי מצה לייתי מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא אלא מגלן כדתניא כל מצוה תלמוד לומר תהיה הכתוב קבעה חובה בעא מינה ר' פרידא מר' אמי מגין [17] לכל המנחות שנילושות בפושרין [18] ומשמרן שלא יחמיצו גלמדנה מפסח דכתיב [19] ושמרתם את המצות אמר ליה בגופה כתיב [20] מצה תהיה החייה והא אפיקתיה לעכב אם כן ליכתוב קרא מצה היא מאי תהיה שמעת מינה תרתי אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולם דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא אמר [21] מאי כולי האי אי בר אוריין הוא יאי [22] אי בר אוריין ובר אבהן יאי [23] ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה אמרו ליה בר אוריין הוא אמר להו ליעול וליתי חזייה דהוה עבירא דעתיה פתח ואמר [24] אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם החזק לי טובה שהודעתיך בעולם אמר לה טובתי בל עליך אני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם שנאמר [25] לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם כיון דשמעיה דקאמר אדיר פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים יבא אדיר זה הקדוש ברוך הוא דכתיב [26] אדיר במרום ה' ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי בם מאדירים אלו המצרים דכתיב [27] צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו מים שנא' מקולות מים רבים אדירים משברי ים יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב [28] וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה' בן לחמי תודה ושמי הלחם אם לא וקשיא מהכא דחולין דמשמע דלכולי עלמא חשיבה חמץ ושמא אפי' לרבנן לא למרינן אלא לכתחילה לתין מחמיצין אי נמי לכולי עלמא אין מחמיצין בחמץ נוקשה לכתחילה אלא רבי חנינא בן גמליאל קסבר דחמץ גמור הוא:

תוס"ל תהיה הכתוב קבעה חובה. הא דדרשינן בפ' החולץ (יבמות דף מ.) מצות תאכל במקום קדוש תנא ביה קרא לעכב דאינו אוכלה מצוה אף על גב דמצה היא הכא לעכב לא הוי כמו שנה [29] הכתוב לעכב בעלמא דמהתם לא נפקא לן אלא מתהיה הכא ועוד הכא משמע התם דמחד מצה לא ממעטינן חלוט דחלוט מצה הוא ומדכתיב תרתי ממעטו ליה ואם כן אימא למצוה והא דמשמע הכא דאי לאו תהיה הוה אמינא אי בעי רבוכה לייתי אי בעי מצה לייתי לאו לכתחילה דהא ממעטו חלוט למצוה [30] כן

[31] אי קא מבעיא לי לעכב. תימה מאחר דכתיב זאת תורת מייתי ליה מצה דכתיב במחבת ומאפה לעכב ויש לומר דדילמא ה"מ בדידהו אבל בסלת ומרחשת לא וכי מסיק עיכובא מדכתיב תהיה במחבת אם אינו ענין לגופה מיהו ענין לאחר מנחות ודוחק הוא [32] איכוז לפרש כל זה ועוד ליפנה דקתני בברייתא מצה יכול מצוה ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה משמע דבגופה נמי אי לא כתיב תהיה הוה אמינא מצוה ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי דבמצה תהיה דמחבת סגי ונראה לפרש לשום דרשא גרמי ואע"ג דכתיב במחבת מצה תהיה יליפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכא דאיכא מצוה במצה איכא נמי עיכובא: **אי שאור דרבי מאיר ל"ל** יהודה מצה מעלייתא. דנכפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) קתני רבי יהודה [33] שאור דפטור בקרני חגבים וסיקוד דחייב כרת שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן שרי כגון שהכסיפו פניו ורבנן פליגי עליה דהיינו רבי מאיר כדמוכח בגמרא ומפרשינן אחזו שאור כל שהכסיפו פניו וא"ת בפרק אלו עוברין (שם מג.) תניא שאור ישרף ונותנו לפני כלבו ומפרש ונותנו לפני כלבו דר"מ לרבי יהודה משמע אבל באכילה אסור ויש לומר דמדרבנן בעלמא הוא דאסור ומדשרי ליה לכלבו ש"מ מצה מעלייתא היא: [34] **אלא** דרבי מאיר לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא [35]. כי האי גוונא דייקינן בפרק קמא דחולין (דף כג:) גבי הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והכיא שאור מהו וקאמר שאור דמאן אי דר"מ לר' מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ותימה על דהכא והתם דילמא שאני לגבי פסח דמרבינן ליה מדכתיב (שמות יב) כל מחמצת ומהתם לא יליפינן דהא לענין פסח נמי לא חשיב חמץ גמור להתחייב כרת ואדרבה גילף מחמץ גמור ומיהו בהכיא דחולין יש לפרש דלענין מצה דתודה קאמרינן דילפא מפסח ולא יצא בו ידי מצה דתודה אבל בשמעתין ליכא לשנויי הכי ושמא יש שום יתור בתודה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גמיר ולקמן (דף נד.) פליגי רבי חנינא בן גמליאל ורבנן במחמיצין בתפומים וקרי ליה חמץ נוקשה ולמאי דבעי לאוקומי האי דתפוח שריקקו רבי חנינא בן גמליאל פי' תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ואימלה היה יכול לומר לרבנן חשיב ליה מצה ושרי אבל בשמקנא דקאמרי לרבנן דהוי נוקשה ואפ"ה א"ר חנינא בן גמליאל דמחמיצין [36] פליגי בהכי אי חשיב חמץ נוקשה כחמץ גמור לענין

[37] אי קא מבעיא לי לעכב. תימה מאחר דכתיב זאת תורת מייתי ליה מצה דכתיב במחבת ומאפה לעכב ויש לומר דדילמא ה"מ בדידהו אבל בסלת ומרחשת לא וכי מסיק עיכובא מדכתיב תהיה במחבת אם אינו ענין לגופה מיהו ענין לאחר מנחות ודוחק הוא [38] איכוז לפרש כל זה ועוד ליפנה דקתני בברייתא מצה יכול מצוה ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה משמע דבגופה נמי אי לא כתיב תהיה הוה אמינא מצוה ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי דבמצה תהיה דמחבת סגי ונראה לפרש לשום דרשא גרמי ואע"ג דכתיב במחבת מצה תהיה יליפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכא דאיכא מצוה במצה איכא נמי עיכובא: **אי שאור דרבי מאיר ל"ל** יהודה מצה מעלייתא. דנכפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) קתני רבי יהודה [39] שאור דפטור בקרני חגבים וסיקוד דחייב כרת שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן שרי כגון שהכסיפו פניו ורבנן פליגי עליה דהיינו רבי מאיר כדמוכח בגמרא ומפרשינן אחזו שאור כל שהכסיפו פניו וא"ת בפרק אלו עוברין (שם מג.) תניא שאור ישרף ונותנו לפני כלבו ומפרש ונותנו לפני כלבו דר"מ לרבי יהודה משמע אבל באכילה אסור ויש לומר דמדרבנן בעלמא הוא דאסור ומדשרי ליה לכלבו ש"מ מצה מעלייתא היא: [40] **אלא** דרבי מאיר לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא [41]. כי האי גוונא דייקינן בפרק קמא דחולין (דף כג:) גבי הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והכיא שאור מהו וקאמר שאור דמאן אי דר"מ לר' מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ותימה על דהכא והתם דילמא שאני לגבי פסח דמרבינן ליה מדכתיב (שמות יב) כל מחמצת ומהתם לא יליפינן דהא לענין פסח נמי לא חשיב חמץ גמור להתחייב כרת ואדרבה גילף מחמץ גמור ומיהו בהכיא דחולין יש לפרש דלענין מצה דתודה קאמרינן דילפא מפסח ולא יצא בו ידי מצה דתודה אבל בשמעתין ליכא לשנויי הכי ושמא יש שום יתור בתודה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גמיר ולקמן (דף נד.) פליגי רבי חנינא בן גמליאל ורבנן במחמיצין בתפומים וקרי ליה חמץ נוקשה ולמאי דבעי לאוקומי האי דתפוח שריקקו רבי חנינא בן גמליאל פי' תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ואימלה היה יכול לומר לרבנן חשיב ליה מצה ושרי אבל בשמקנא דקאמרי לרבנן דהוי נוקשה ואפ"ה א"ר חנינא בן גמליאל דמחמיצין [42] פליגי בהכי אי חשיב חמץ נוקשה כחמץ גמור לענין

[43] זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל אמר ליה מצוה לא קא מיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לעכב אמר ליה לעכב נמי כתיב [44] לא תאפה חמץ אלא מצה מתקיף לה רב חסדא ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור שיאור דמאן [45] אי דר"מ לר' יהודה מצה מעליא היא אי דרבי יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה חמץ הוא אלא דר' יהודה לר' יהודה מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט חלוט מאי ניהו [46] רביכה אי דאיכא רביכה כתיב בה רביכה והא לא כתיב בה רביכה ואימא דכתיב בה רביכה מצוה ברביכה ודלא כתיב בה רביכה אי בעי רביכה לייתי אי בעי מצה לייתי מתקיף לה רבינא ואימא לא תאפה חמץ למיקם גברא בלאו בעלמא ואיפסולי לא מיפסלא אלא מגלן כדתניא כל מצוה תלמוד לומר תהיה הכתוב קבעה חובה בעא מינה ר' פרידא מר' אמי מגין [47] לכל המנחות שנילושות בפושרין [48] ומשמרן שלא יחמיצו גלמדנה מפסח דכתיב [49] ושמרתם את המצות אמר ליה בגופה כתיב [50] מצה תהיה החייה והא אפיקתיה לעכב אם כן ליכתוב קרא מצה היא מאי תהיה שמעת מינה תרתי אמרי ליה רבנן לרבי פרידא רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולם דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא אמר [51] מאי כולי האי אי בר אוריין הוא יאי [52] אי בר אוריין ובר אבהן יאי [53] ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה אמרו ליה בר אוריין הוא אמר להו ליעול וליתי חזייה דהוה עבירא דעתיה פתח ואמר [54] אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם החזק לי טובה שהודעתיך בעולם אמר לה טובתי בל עליך אני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם שנאמר [55] לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם כיון דשמעיה דקאמר אדיר פתח ואמר יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים יבא אדיר זה הקדוש ברוך הוא דכתיב [56] אדיר במרום ה' ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר ואדירי כל חפצי בם מאדירים אלו המצרים דכתיב [57] צללו כעופרת במים אדירים באדירים אלו מים שנא' מקולות מים רבים אדירים משברי ים יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב [58] וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה' בן לחמי תודה ושמי הלחם אם לא וקשיא מהכא דחולין דמשמע דלכולי עלמא חשיבה חמץ ושמא אפי' לרבנן לא למרינן אלא לכתחילה לתין מחמיצין אי נמי לכולי עלמא אין מחמיצין בחמץ נוקשה לכתחילה אלא רבי חנינא בן גמליאל קסבר דחמץ גמור הוא:

תוס"ל תהיה הכתוב קבעה חובה. הא דדרשינן בפ' החולץ (יבמות דף מ.) מצות תאכל במקום קדוש תנא ביה קרא לעכב דאינו אוכלה מצוה אף על גב דמצה היא הכא לעכב לא הוי כמו שנה [59] הכתוב לעכב בעלמא דמהתם לא נפקא לן אלא מתהיה הכא ועוד הכא משמע התם דמחד מצה לא ממעטינן חלוט דחלוט מצה הוא ומדכתיב תרתי ממעטו ליה ואם כן אימא למצוה והא דמשמע הכא דאי לאו תהיה הוה אמינא אי בעי רבוכה לייתי אי בעי מצה לייתי לאו לכתחילה דהא ממעטו חלוט למצוה [60] כן

[61] אי קא מבעיא לי לעכב. תימה מאחר דכתיב זאת תורת מייתי ליה מצה דכתיב במחבת ומאפה לעכב ויש לומר דדילמא ה"מ בדידהו אבל בסלת ומרחשת לא וכי מסיק עיכובא מדכתיב תהיה במחבת אם אינו ענין לגופה מיהו ענין לאחר מנחות ודוחק הוא [62] איכוז לפרש כל זה ועוד ליפנה דקתני בברייתא מצה יכול מצוה ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה משמע דבגופה נמי אי לא כתיב תהיה הוה אמינא מצוה ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי דבמצה תהיה דמחבת סגי ונראה לפרש לשום דרשא גרמי ואע"ג דכתיב במחבת מצה תהיה יליפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכא דאיכא מצוה במצה איכא נמי עיכובא: **אי שאור דרבי מאיר ל"ל** יהודה מצה מעלייתא. דנכפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) קתני רבי יהודה [63] שאור דפטור בקרני חגבים וסיקוד דחייב כרת שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן שרי כגון שהכסיפו פניו ורבנן פליגי עליה דהיינו רבי מאיר כדמוכח בגמרא ומפרשינן אחזו שאור כל שהכסיפו פניו וא"ת בפרק אלו עוברין (שם מג.) תניא שאור ישרף ונותנו לפני כלבו ומפרש ונותנו לפני כלבו דר"מ לרבי יהודה משמע אבל באכילה אסור ויש לומר דמדרבנן בעלמא הוא דאסור ומדשרי ליה לכלבו ש"מ מצה מעלייתא היא: [64] **אלא** דרבי מאיר לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא [65]. כי האי גוונא דייקינן בפרק קמא דחולין (דף כג:) גבי הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והכיא שאור מהו וקאמר שאור דמאן אי דר"מ לר' מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ותימה על דהכא והתם דילמא שאני לגבי פסח דמרבינן ליה מדכתיב (שמות יב) כל מחמצת ומהתם לא יליפינן דהא לענין פסח נמי לא חשיב חמץ גמור להתחייב כרת ואדרבה גילף מחמץ גמור ומיהו בהכיא דחולין יש לפרש דלענין מצה דתודה קאמרינן דילפא מפסח ולא יצא בו ידי מצה דתודה אבל בשמעתין ליכא לשנויי הכי ושמא יש שום יתור בתודה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גמיר ולקמן (דף נד.) פליגי רבי חנינא בן גמליאל ורבנן במחמיצין בתפומים וקרי ליה חמץ נוקשה ולמאי דבעי לאוקומי האי דתפוח שריקקו רבי חנינא בן גמליאל פי' תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ואימלה היה יכול לומר לרבנן חשיב ליה מצה ושרי אבל בשמקנא דקאמרי לרבנן דהוי נוקשה ואפ"ה א"ר חנינא בן גמליאל דמחמיצין [66] פליגי בהכי אי חשיב חמץ נוקשה כחמץ גמור לענין

[67] אי קא מבעיא לי לעכב. תימה מאחר דכתיב זאת תורת מייתי ליה מצה דכתיב במחבת ומאפה לעכב ויש לומר דדילמא ה"מ בדידהו אבל בסלת ומרחשת לא וכי מסיק עיכובא מדכתיב תהיה במחבת אם אינו ענין לגופה מיהו ענין לאחר מנחות ודוחק הוא [68] איכוז לפרש כל זה ועוד ליפנה דקתני בברייתא מצה יכול מצוה ת"ל תהיה הכתוב קבעה חובה משמע דבגופה נמי אי לא כתיב תהיה הוה אמינא מצוה ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי דבמצה תהיה דמחבת סגי ונראה לפרש לשום דרשא גרמי ואע"ג דכתיב במחבת מצה תהיה יליפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכא דאיכא מצוה במצה איכא נמי עיכובא: **אי שאור דרבי מאיר ל"ל** יהודה מצה מעלייתא. דנכפרק אלו עוברין (פסחים דף מח:) קתני רבי יהודה [69] שאור דפטור בקרני חגבים וסיקוד דחייב כרת שנתערבו סדקיו זה בזה אבל פחות מכן שרי כגון שהכסיפו פניו ורבנן פליגי עליה דהיינו רבי מאיר כדמוכח בגמרא ומפרשינן אחזו שאור כל שהכסיפו פניו וא"ת בפרק אלו עוברין (שם מג.) תניא שאור ישרף ונותנו לפני כלבו ומפרש ונותנו לפני כלבו דר"מ לרבי יהודה משמע אבל באכילה אסור ויש לומר דמדרבנן בעלמא הוא דאסור ומדשרי ליה לכלבו ש"מ מצה מעלייתא היא: [70] **אלא** דרבי מאיר לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא [71]. כי האי גוונא דייקינן בפרק קמא דחולין (דף כג:) גבי הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה והכיא שאור מהו וקאמר שאור דמאן אי דר"מ לר' מאיר מדלקי עליה חמץ הוא ותימה על דהכא והתם דילמא שאני לגבי פסח דמרבינן ליה מדכתיב (שמות יב) כל מחמצת ומהתם לא יליפינן דהא לענין פסח נמי לא חשיב חמץ גמור להתחייב כרת ואדרבה גילף מחמץ גמור ומיהו בהכיא דחולין יש לפרש דלענין מצה דתודה קאמרינן דילפא מפסח ולא יצא בו ידי מצה דתודה אבל בשמעתין ליכא לשנויי הכי ושמא יש שום יתור בתודה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גמיר ולקמן (דף נד.) פליגי רבי חנינא בן גמליאל ורבנן במחמיצין בתפומים וקרי ליה חמץ נוקשה ולמאי דבעי לאוקומי האי דתפוח שריקקו רבי חנינא בן גמליאל פי' תפוח של תרומה שנתנו בעיסה ואימלה היה יכול לומר לרבנן חשיב ליה מצה ושרי אבל בשמקנא דקאמרי לרבנן דהוי נוקשה ואפ"ה א"ר חנינא בן גמליאל דמחמיצין [72] פליגי בהכי אי חשיב חמץ נוקשה כחמץ גמור לענין

[73] זאת תורת המנחה. תימה אמאי לא מייתי קרא דמנחתין [דף נה ע"א] כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ דייל דאי דאהיא הוי אמינא לא תעשה חמץ אבל שלוק וחלוט ליה לן בה להני מייתי קרא דכתיב בה בהדיא מצות תאכל במקום קדוש. תוס' אחרות ועיין תוס' דף עב ע"ב: [1] ניהו. רבוכה אי דאתי רבוכה כתיב בה רבוכה אי דליתא רבוכה הא [לא] כתיב בה רבוכה ואימא דכתיב בה רבוכה מצוה ברבוכה ודלא כתיב בה רבוכה אי בעי רבוכה: [2] ומשמרן שלא יחמיצו. אע"ג דמייתי קרא במתני' לפוסלן חמץ מ"מ אצטריך הכא קרא לשמירה: [3] אמר להו: [4] מצה מעליא היא. דקתני התם שאור ישרף והאוכלו פטור ואיהו שאור בקרני חגבים דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר האוכלו חייב כרת אלא איהו שאור כל שהכסיפו פניו בו' ותניא בברייתא בגמרא ר' מאיר אומר שאור ישרף והאוכלו באבעבעים אלמא מדפסל ר' יהודה אפי' בקרני חגבים מכלל דהכסיפו פניו מצה בעלייתא היא: [5] חמץ מעליא הוא. מדמחייב עליו כרת: הס"ד ואח"כ מה"ד אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה. דקתני האוכלו בארבעים חמץ הוא: [6] מעליא הוא. אי דר' יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליו חמץ הוא: [7] לר' יהודה: הס"ד ואח"כ מה"ד ואימא לא תאפה. דבתנור אסור לאפות חמץ אבל עושה אותו חלוט ועשהו חמץ: [8] אי דאתי: [9] בענין הס"ד ואח"כ מ"ה דאפסולי לא מפסלי ואכתי לעכב מגלן: [10] ומשמרן. אותן שלא יחמיצו כלומר: [11] תורה הוא: הס"ד ואח"כ מה"ד יאי הרי: [12] אמר לה: [13] קראי סמיכי: [14] הוא שהיה לו לפרש: [15] אי דר' מאיר יתיבה אלא נמחק: [16] מדלקי עליה חמץ הוא. תימה אדרבה מדלא מתייב עליה כרת לאו חמץ הוא דייל נהי דחמץ מעליא לא הוי מ"מ חמץ נוקשה מיהא הוי ואית ובהרי [17] נבין פסח דמצריכין קרא דכל מחמצת לא האכלו לדבות חסץ נוקשה דייל דה"נ [שסא] שום רבויא כתיב ביה: תוס' אחרות: [18] הכתוב לעכב. דייל לעכב דהתם לאו דוקא הוא שהרי כיון דמסיק לעולם מצה מאי עיכובא שייך למעטא אלא ודאי מחר מצה לא שמענין מעוט דחלוט ואפי' למצה דהא לא נפיק מכלל מצה וארצטריך קרא מצה חנינא למעט דלמצות לא יהא חלוט ואכתי לא שמענין לעכב והכא ממעט ליה מתהיה לעכב ועוד אומר ר"י דהתם הוי ממש לעכב מיהו התם איירי בנקמצת לאחר אפיה כגון מנחת מאפה מחבת מרחשת ולא הובר חלק גבוה בשעת אפיה אבל במנחות הנקמצות כשהם סולת שהובר חלק גבוה הוי אמינא דשום אינו נוהר בחלקו להני איצטריך תהיה לעכב שיריים שלא לאפות חמץ. תו"ה:

[19] זאת תורת המנחה. תימה אמאי לא מייתי קרא דמנחתין [דף נה ע"א] כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ דייל דאי דאהיא הוי אמינא לא תעשה חמץ אבל שלוק וחלוט ליה לן בה להני מייתי קרא דכתיב בה בהדיא מצות תאכל במקום קדוש. תוס' אחרות ועיין תוס' דף עב ע"ב: [1] ניהו. רבוכה אי דאתי רבוכה כתיב בה רבוכה אי דליתא רבוכה הא [לא] כתיב בה רבוכה ואימא דכתיב בה רבוכה מצוה ברבוכה ודלא כתיב בה רבוכה אי בעי רבוכה: [2] ומשמרן שלא יחמיצו. אע"ג דמייתי קרא במתני' לפוסלן חמץ מ"מ אצטריך הכא קרא לשמירה: [3] אמר להו: [4] מצה מעליא היא. דקתני התם שאור ישרף והאוכלו פטור ואיהו שאור בקרני חגבים דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר האוכלו חייב כרת אלא איהו שאור כל שהכסיפו פניו בו' ותניא בברייתא בגמרא ר' מאיר אומר שאור ישרף והאוכלו באבעבעים אלמא מדפסל ר' יהודה אפי' בקרני חגבים מכלל דהכסיפו פניו מצה בעלייתא היא: [5] חמץ מעליא הוא. מדמחייב עליו כרת: הס"ד ואח"כ מה"ד אי דר"מ לר"מ מדלקי עליה. דקתני האוכלו בארבעים חמץ הוא: [6] מעליא הוא. אי דר' יהודה לר"מ חמץ מעליא הוא אי דר"מ לר"מ מדלקי עליו חמץ הוא: [7] לר' יהודה: הס"ד ואח"כ מה"ד ואימא לא תאפה. דבתנור אסור לאפות חמץ אבל עושה אותו חלוט ועשהו חמץ: [8] אי דאתי: [9] בענין הס"ד ואח"כ מ"ה דאפסולי לא מפסלי ואכתי לעכב מגלן: [10] ומשמרן. אותן שלא יחמיצו כלומר: [11] תורה הוא: הס"ד ואח"כ מה"ד יאי הרי: [12] אמר לה: [13] קראי סמיכי: [14] הוא שהיה לו לפרש: [15] אי דר' מאיר יתיבה אלא נמחק: [16] מדלקי עליה חמץ הוא. תימה אדרבה מדלא מתייב עליה כרת לאו חמץ הוא דייל נהי דחמץ מעליא לא הוי מ"מ חמץ נוקשה מיהא הוי ואית ובהרי [17] נבין פסח דמצריכין קרא דכל מחמצת לא האכלו לדבות חסץ נוקשה דייל דה"נ [שסא] שום רבויא כתיב ביה: תוס' אחרות: [18] הכתוב לעכב. דייל לעכב דהתם לאו דוקא הוא שהרי כיון דמסיק לעולם מצה מאי עיכובא שייך למעטא אלא ודאי מחר מצה לא שמענין מעוט דחלוט ואפי' למצה דהא לא נפיק מכלל מצה וארצטריך קרא מצה חנינא למעט דלמצות לא יהא חלוט ואכתי לא שמענין לעכב והכא ממעט ליה מתהיה לעכב ועוד אומר ר"י דהתם הוי ממש לעכב מיהו התם איירי בנקמצת לאחר אפיה כגון מנחת מאפה מחבת מרחשת ולא הובר חלק גבוה בשעת אפיה אבל במנחות הנקמצות כשהם סולת שהובר חלק גבוה הוי אמינא דשום אינו נוהר בחלקו להני איצטריך תהיה לעכב שיריים שלא לאפות חמץ. תו"ה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com